

3. Стан здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення судами загальної юрисдикції у 2019 році. Верховний Суд. 105 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Zbirka_analit_tablic_2019.pdf (станом на 16.08.2020 р.).

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СЛІДЧОГО В МЕЖАХ СИСТЕМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Маркарян М.В., старший викладач, заступник завідувача кафедри теорії та історії права ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Однією з основних функцій сучасної України є така внутрішня функція, як забезпечення режиму законності й правопорядку, важливу роль у виконанні якої відіграють правоохоронні органи. Нині в Україні продовжується процес реформування правоохоронних органів, який полягає як в оновленні раніше діючих, так і створенні нових за найкращими зразками іноземних держав.

Варто зауважити, що дотепер у законодавстві України не міститься ні визначення терміну «правоохоронна діяльність», ні вичерпного переліку правоохоронних органів.

У юридичній науці можна зустріти визначення цього терміну у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні правоохоронна діяльність – це діяльність усіх державних органів і недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку. У вузькому розумінні правоохоронна діяльність – це діяльність, що здійснюється спеціально уповноваженими державними органами з метою охорони прав і свобод громадян, правопорядку та забезпечення законності, що реалізується в установленій законом формі й у межах повноважень, наданих таким органам [1, с. 121].

Найповніший, однак невичерпний, перелік правоохоронних органів міститься у ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 р. До них зокрема належать такі органи: прокуратура; Національна поліція; служба безпеки; Військова служба правопорядку у Збройних Силах України; Національне антикорупційне бюро України; органи охорони державного кордону; органи доходів і зборів; органи і установи виконання покарань; слідчі ізолятори; органи державного фінансового контролю; рибоохорона; державна лісова охорона; інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [2].

Варто зауважити, що не у всіх цих органах є посада слідчого і відповідно не всі вони наділенні повноваженням здійснювати досудове розслідування.

Адже, слідчий – це службова особа, на яку покладається обов'язок здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, у межах визначених Кримінальним процесуальним кодексом України від 13.04.2012 р.

Слушним та змістовним є визначення досудового розслідування, яке запропонував професор Татаров О.Ю., відповідно до якого досудове розслідування – це здійснювана відповідно до вимог кримінально-процесуального закону діяльність слідчого та органу дізнання (органів досудового розслідування), спрямована на встановлення ознак злочину, виявлення особи, яка його вчинила, викриття злочинного характеру діяльності цієї особи, збирання, дослідження, оцінку, перевірку і використання доказів, встановлення об'єктивної істини, забезпечення правильного застосування закону, охорону прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також суспільства та держави [3, с. 70].

Що стосується законодавчого закріплення даного терміну, то воно не дає цілісного уявлення про зміст і характер такої діяльності, а лише визначає момент початку та закінчення цієї стадії кримінального провадження. Зокрема, у п. 5 ч. 1 ст. 3 зазначається, що «досудове розслідування – це стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності» [4].

Власне, перелік органів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування, міститься у п. 17 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України у межах визначення слідчого: «слідчий – службова особа органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, Головного підрозділу детективів, підрозділу детективів, відділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень» [4].

Таким чином, законодавством визначено 5 органів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування, а саме: Національна поліція; Служба безпеки України; орган, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства (податкова міліція); Державне бюро розслідувань; Національне антикорупційне бюро України.

Що стосується такого органу, як податкова міліція, то нині триває робота над створенням нового органу, який її замінить. Наразі цей процес перебуває на стадії розроблення відповідної нормативно-правової бази. Так, 3 вересня 2020 року було прийнято у першому читанні проект Закону «Про Бюро економічної безпеки України». Передбачається, що детективи органів Бюро економічної безпеки України здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 204, 205¹, 206, 212, 212¹, 218¹, 219, 220¹, 220², 222, 222¹, 222², 223¹, 223², 224, 229, 231, 232, 232¹, 232², 233 Кримінального кодексу України [5].

Важливо, що Бюро економічної безпеки України не просто перейме повноваження податкової міліції, а це фактично стане єдиним державним

органом відповідальним за боротьбу з економічними злочинами, що дасть змогу уникнути дублювання відповідних функцій у різних правоохоронних органах.

Список використаних джерел:

1. Денисюк С.Ф. Громадський контроль за правоохоронною діяльністю в Україні: адміністративно-правові засади: дис. доктора юрид.наук: 12.00.07 / С.Ф. Денисюк – К., 2010. – 355 с.
2. Закон України «Продержавний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.
3. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. – К.: – Донецьк: ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. – 640 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Проект Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» 3087-д від 02.07.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69331

ПРАВОПРОСВІТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ

Найда І.В.,

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри права
Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Юридична клініка – це структурний підрозділ юридичного факультету, за допомогою якого студенти набувають практичної підготовки шляхом надання безкоштовної юридичної допомоги та здійснення правової просвіти населення.

Юридична клініка зазвичай має дві головні цілі:

– Навчальна мета – працюючи у юридичній клініці, студент має можливість застосувати отримані теоретичні знання на практиці без відриву від навчання.

– Соціальна мета – надання безоплатної юридичної допомоги та правової інформації малозабезпеченим верствам населення. Юридична клініка дозволяє цим особам, що дуже часто не знають про свої права, отримати доступ до правових послуг.

Характеризуючи завдання юридичних клінік, відмітимо, що загалом вони різноспрямовані як для однієї інституції, проте вдало поєднуються у діяльності саме юридичних клінік як особливих утворень. Наведемо їх зміст на основі